

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 19. rujna 2023.
(OR. en)

10941/23

Međuinstitucijski predmet:
2023/0180 (NLE)

ACP 65
WTO 93
RELEX 763
COAFR 211
FDI 13

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: Sporazum o olakšavanju održivih ulaganja između Europske unije i
Republike Angole

SPORAZUM O OLAKŠAVANJU ODRŽIVIH ULAGANJA
IZMEĐU EUROPSKE UNIJE I REPUBLIKE ANGOLE

SADRŽAJ

PREAMBULA

POGLAVLJE I. – OPĆE ODREDBE

POGLAVLJE II. – TRANSPARENTNOST I PREDVIDLJIVOST

POGLAVLJE III. – RACIONALIZACIJA POSTUPAKA IZDAVANJA ODOBRENJA

POGLAVLJE IV. – SREDIŠNJICE I UKLJUČIVANJE DIONIKA

POGLAVLJE V. – ULAGANJE I ODRŽIVI RAZVOJ

POGLAVLJE VI. – IZBJEGAVANJE I RJEŠAVANJE SPOROVA

POGLAVLJE VII. – SURADNJA I INSTITUCIONALNE ODREDBE

POGLAVLJE VIII. – ZAVRŠNE ODREDBE

PREAMBULA

EUROPSKA UNIJA, dalje u tekstu „Unija”,

i

REPUBLIKA ANGOLA, dalje u tekstu „Angola”,

dalje u tekstu zajednički „stranke” ili pojedinačno „stranka”,

UZIMAJUĆI U OBZIR njihovu želju za dodatnim jačanjem gospodarskih veza i uspostavom bliskih i dugoročnih odnosa na temelju partnerstva i suradnje radi promicanja održivog razvoja,

ŽELEĆI pokrenuti i zadržati ulaganja, stvarati nove mogućnosti zapošljavanja i poboljšati životni standard na svojim područjima,

UVAŽAVAJUĆI potrebu za olakšavanjem ulaganja povećanjem transparentnosti i predvidljivosti, racionalizacijom postupaka izdavanja odobrenja i uključivanjem dionika radi poboljšanja ulagačke klime,

UVJERENE da se mjerama za olakšavanje ulaganja povećavaju ulaganja u mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća te ulaganja tih poduzeća (dalje u tekstu „mikropoduzeća i MSP-ovi”),

UVAŽAVAJUĆI činjenicu da ulaganja mogu doprinijeti održivom razvoju, gospodarskom rastu, diversifikaciji gospodarskih djelatnosti i postizanju ciljeva definiranih u Programu održivog razvoja do 2030. Ujedinjenih naroda, koji je Opća skupština Ujedinjenih naroda donijela 25. rujna 2015. (dalje u tekstu „Program UN-a do 2030.”),

UVAŽAVAJUĆI važnost tehničke pomoći i jačanja kapaciteta za provedbu ovog Sporazuma,

POTVRĐUJUĆI svoje obveze u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda i uzimajući u obzir načela utvrđena u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima,

UZIMAJUĆI U OBZIR Sporazum o partnerstvu između članica Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država s jedne strane i Europske zajednice i njezinih država članica s druge strane, potpisan u Cotonouu, dana 23. lipnja 2000. (dalje u tekstu „Sporazum iz Cotonoua”), uključujući njegove najvažnije i temeljne elemente,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 1.

Ciljevi

Cilj je ovog Sporazuma olakšati privlačenje, širenje i zadržavanje izravnih stranih ulaganja između stranaka u svrhu gospodarske diversifikacije i održivog razvoja.

ČLANAK 2.

Područje primjene

1. Ovaj Sporazum primjenjuje se na mjere koje stranke donesu ili zadrže, a koje utječu na ulaganje.
2. Stranke ponovno potvrđuju pravo na regulaciju na svojem području radi ostvarivanja legitimnih ciljeva politike, kao što su zaštita javnog zdravlja, socijalne usluge, javno obrazovanje, sigurnost, okoliš i klimatske promjene, javni moral, socijalna zaštita, zaštita potrošača, zaštita privatnosti i podataka te promicanje i zaštita kulturne različitosti.

3. Iz ovog Sporazuma ne proizlaze niti se njime mijenjaju obveze povezane s liberalizacijom ulaganjâ te iz njega ne proizlaze niti se njime mijenjaju pravila o zaštiti ulagatelja s poslovnim nastanom na području stranaka ili njihovih ulaganja ni pravila o rješavanju sporova između ulagatelja i države.

ČLANAK 3.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „djelatnosti koje se obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti” znači djelatnosti koje se ne obavljaju, uključujući usluge koje se ne pružaju, ni na komercijalnoj osnovi ni u tržišnom natjecanju s jednim ili više gospodarskih subjekata;
2. „odobrenje” znači dozvola za obavljanje bilo koje gospodarske djelatnosti povezane s ulaganjem, koje proizlazi iz postupka koji ulagatelj mora slijediti i time dokazati da ispunjava potrebne zahtjeve;
3. „nadležno tijelo” znači središnja, regionalna ili lokalna vlast ili tijelo ili nevladino tijelo koje izvršava ovlasti koje mu je delegirala središnja, regionalna ili lokalna vlast ili tijelo i koje ima pravo odlučivati o odobrenju;

4. „gospodarska djelatnost” znači aktivnosti industrijske, komercijalne ili profesionalne naravi ili obrtničke djelatnosti, uključujući pružanje usluga, osim djelatnosti koje se obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti;
5. „poduzeće” znači pravna osoba ili podružnica ili predstavništvo pravne osobe;
6. „osnivanje poslovne jedinice” znači utemeljenje ili stjecanje pravne osobe, među ostalim i stjecanjem udjela u kapitalu, ili otvaranje podružnice ili predstavništva na području stranke, s ciljem stvaranja ili održavanja trajnih gospodarskih veza;
7. „ulaganje” znači: osnivanje poslovne jedinice i poslovanje, koje provode ulagatelji jedne stranke na području druge stranke, radi obavljanja gospodarskih djelatnosti;
8. „ulagatelj stranke” znači fizička ili pravna osoba iz jedne od stranaka koja želi osnovati, osniva ili je osnovala poduzeće u skladu s točkom 6. na području druge stranke;
9. „pravna osoba” znači bilo koji pravni subjekt koji je propisno osnovan ili na drugi način organiziran u skladu s primjenjivim pravom, radi ostvarivanja dobiti ili ne, te neovisno o tome je li u privatnom ili javnom vlasništvu, uključujući bilo koje društvo kapitala, fiducijarno društvo, društvo osoba, zajednički pothvat, poduzeće s jednim vlasnikom ili udruženje;

10. „pravna osoba stranke” znači:
- (a) za Europsku uniju: pravna osoba koja je osnovana ili ustrojena u skladu s pravom Europske unije ili njezinih država članica i koja obavlja znatne poslovne djelatnosti¹ na području Europske unije;
 - (b) za Angolu: pravna osoba koja je osnovana ili ustrojena u skladu s pravom Angole i koja obavlja znatne poslovne djelatnosti na državnom području Angole;
11. „mjera” znači svaka mjera stranke u obliku zakona, drugog propisa, pravila, postupka, odluke, administrativne mjere ili u bilo kojem drugom obliku;
12. „mjera stranke” znači mjera koju donose ili zadržavaju²:
- (a) središnje, regionalne ili lokalne vlasti ili tijela; ili
 - (b) nevladina tijela pri izvršavanju ovlasti koje su im povjerile središnje, regionalne ili lokalne vlasti ili tijela;

¹ U skladu sa svojom obavijesti o Ugovoru o osnivanju Europske zajednice WTO-u (WT/REG39/1) Europska unija smatra da pojam „učinkovite i trajne veze” s gospodarstvom države članice Unije iz članka 54. Ugovora o funkcioniranju Europske unije odgovara pojmu „znatne poslovne djelatnosti”.

² Podrazumijeva se da „mjere stranke” obuhvaćaju mjere subjekata navedenih u točki 12. podtočkama (a) i (b) koje se donose ili zadržavaju davanjem uputa, usmjeravanjem ili kontroliranjem, izravno ili neizravno, postupaka drugih subjekata u odnosu na te mjere.

13. „fizička osoba stranke” znači:
- (a) kad je riječ o Uniji, državljanin države članice Unije u skladu s njezinim pravom¹;
 - (b) kad je riječ o Angoli, državljanin Angole u skladu s njezinim pravom;
14. „poslovanje” znači vođenje, upravljanje, održavanje, korištenje, uživanje, prodaja ili drugi način raspolaganja poduzećem; i
15. „objavljivanje” znači stavljanje na raspolaganje u službenoj publikaciji, kao što je službeni list, ili na službenim internetskim stranicama.

ČLANAK 4.

Tretman najpovlaštenije nacije

1. U vezi s primjenom ovog Sporazuma na svojem području, svaka stranka ulagateljima druge stranke i njihovim ulaganjima odmah i bezuvjetno odobrava tretman koji nije manje povoljan od tretmana koji u sličnim situacijama odobrava ulagateljima iz neke druge zemlje i njihovim ulaganjima.

¹ Definicijom fizičke osobe obuhvaćene su i osobe sa stalnim boravištem u Republici Latviji koje nisu državljani Republike Latvije ili neke druge države, ali koje u skladu s pravom Republike Latvije imaju pravo na putovnicu za nedržavljanke.

2. Stavak 1. ne tumači se tako da stranku obvezuje da na ulagatelje druge stranke ili njihova ulaganja proširi povlasticu bilo kojeg tretmana koji proizlazi iz:

- (a) mjera kojima se predviđa priznavanje, uključujući priznavanje standarda ili kriterija za odobrenje, licenciranje ili certifikaciju fizičke osobe ili poduzeća za obavljanje gospodarske djelatnosti, ili priznavanje bonitetnih mjera kako je navedeno u stavku 3. Priloga o financijskim uslugama Općem sporazumu o trgovini uslugama kako je utvrđeno u Prilogu 1.B Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije iz Marakeša, koji je sastavljen u Marakešu 15. travnja 1994.; ili
- (b) svakog bilateralnog, regionalnog ili multilateralnog sporazuma koji uključuje obveze bitnog ukidanja svih prepreka ulaganju među strankama ili kojim se zahtijeva usklađivanje propisa stranaka u jednom gospodarskom sektoru ili više njih.

3. Podrazumijeva se da odredbe uključene u druge međunarodne sporazume koje stranka sklopi same po sebi ne čine „tretman” iz stavka 1. i stoga se ne mogu uzimati u obzir pri procjeni kršenja ovog Sporazuma.

ČLANAK 5.

Mjere protiv korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti

1. Stranke priznaju negativan učinak korupcije, pranja novca, financiranja terorizma, porezne prijevare i utaje poreza na gospodarstva i društva, uključujući sprečavanje održivog razvoja i odvratanje od ulaganja.

2. Svaka stranka potvrđuje svoju obvezu poduzimanja odgovarajućih mjera radi sprečavanja i suzbijanja korupcije, pranja novca, financiranja terorizma, porezne prijevare i utaje poreza u vezi s pitanjima obuhvaćenima ovim Sporazumom, u skladu s međunarodno dogovorenim standardima koje ta stranka priznaje ili podržava, kao što su Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije, koju je Opća skupština Ujedinjenih naroda donijela 31. listopada 2003., i Smjernice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (dalje u tekstu „OECD”) za multinacionalna poduzeća iz 2011. te aktualni standardi u području međunarodnog oporezivanja.

POGLAVLJE II.

TRANSPARENTNOST I PREDVIDLJIVOST

ČLANAK 6.

Upravljanje mjerama opće primjene

Svaka stranka osigurava da se sve mjere opće primjene koje pripadaju području primjene ovog Sporazuma provode na razuman, objektivan i nepristran način.

ČLANAK 7.

Zahtjevi za objavljivanje

Svaka stranka odmah i, osim u izvanrednim situacijama, najkasnije do vremena njihova stupanja na snagu javno objavljuje ili na drugi način stavlja na raspolaganje javnosti sve relevantne mjere opće primjene koje pripadaju području primjene ovog Sporazuma u pisanom obliku i na način kojim se ulagateljima omogućuje da se informiraju o njima.

ČLANAK 8.

Objavljivanje unaprijed i mogućnost podnošenja primjedbi

1. U mjeri u kojoj je to izvedivo i na način koji je u skladu s njezinim pravnim sustavom za donošenje mjera, svaka stranka¹ unaprijed objavljuje:

- (a) prijedloge zakona i drugih propisa opće primjene koji se donose u vezi s pitanjima koja pripadaju području primjene ovog Sporazuma; ili
- (b) dokumente koji sadržavaju dovoljno pojedinosti o prijedlozima iz točke (a) da se ulagateljima i drugim zainteresiranim osobama može omogućiti da ocijene može li taj prijedlog znatno utjecati na njihove interese i na koji način.

¹ Stranke razumiju da se u stavcima od 1. do 4. priznaje da stranke imaju različite sustave za savjetovanje o određenim mjerama prije nego što one postanu konačne i da alternative utvrđene u stavku 1. odražavaju različite pravne sustave.

2. U mjeri u kojoj je to izvedivo i na način koji je u skladu s njezinim pravnim sustavom za donošenje mjera svaku se stranku potiče na to da stavak 1. primjenjuje na postupke i upravna rješenja opće primjene, čije donošenje predlaže u vezi s pitanjima koja pripadaju području primjene ovog Sporazuma.
3. U mjeri u kojoj je to izvedivo i na način koji je u skladu s njezinim pravnim sustavom za donošenje mjera svaka stranka na nediskriminirajućoj osnovi pruža ulagateljima i drugim zainteresiranim osobama razumnu mogućnost podnošenja primjedbi na predložene mjere ili dokumente objavljene na temelju stavka 1. ili 2.
4. U mjeri u kojoj je to izvedivo i na način koji je u skladu s njezinim pravnim sustavom za donošenje mjera svaka stranka uzima u obzir primjedbe zaprimljene u skladu sa stavkom 3.¹
5. Pri objavljivanju zakona ili drugog propisa opće primjene iz stavka 1. ili prije tog objavljivanja svaka stranka u mjeri u kojoj je to izvedivo i na način koji je u skladu s njezinim pravnim sustavom za donošenje mjera nastoji objasniti svrhe i smisao tog zakona ili drugog propisa.
6. Svaka stranka u mjeri u kojoj je to izvedivo nastoji ostaviti razuman rok između objave zakona ili drugog propisa iz stavka 1. i njihove primjene na ulagatelje.

¹ Tom se odredbom ne nameću nikakve obveze u vezi s konačnom odlukom stranke koja donese ili zadrži bilo koju mjeru za odobrenje ulaganja.

ČLANAK 9.

Transparentnost okvira za ulaganja

1. Svaka stranka dužna je staviti na raspolaganje u elektroničkom obliku, npr. na internetskim stranicama i, tako da bude dostupno putem jedinstvenog portala, ako je to izvedivo, te ažurirati, u mjeri u kojoj je to moguće i primjereno, sljedeće:

- (a) zakone i druge propise koji se posebno odnose na ulaganje;
- (b) ograničenja i uvjete koji se primjenjuju na ulaganje; i
- (c) podatke za kontakt relevantnih nadležnih tijela za odobrenje ulaganja.

2. Svaka stranka dužna je staviti na raspolaganje, ako je to izvedivo, u elektroničkom obliku, npr. na internetskim stranicama i tako da bude dostupno putem jedinstvenog portala iz stavka 1. te ažurirati, u mjeri u kojoj je to moguće i primjereno, opis kojim se ulagatelje i druge zainteresirane osobe informira o praktičnim koracima potrebnima za ulaganje na području te stranke, uključujući zahtjeve i postupke povezane s:

- (a) osnivanjem društva i registracijom poduzeća;
- (b) priključivanjem na osnovnu infrastrukturu kao što su opskrba električnom energijom i vodom;
- (c) stjecanjem i registracijom imovine kao što su vlasnička prava nad zemljištem;

- (d) građevinskim dozvolama;
- (e) rješavanjem nesolventnosti;
- (f) prijenosima i plaćanjima kapitala;
- (g) konvertibilnošću valute;
- (h) plaćanjem porezâ; i
- (i) pristupom financiranju, posebice za mikropoduzeća i MSP-ove.

3. Ulagateljima koji ulažu na području stranke ne naplaćuje se pristojba za pristup informacijama predviđen u ovom članku ili članku 7.

ČLANAK 10.

Transparentnost poticaja za ulaganje

1. Svaka stranka dužna je informacije o poticajima za ulaganje staviti na raspolaganje u elektroničkom obliku, npr. na internetskim stranicama, i tako da budu dostupne putem jedinstvenog portala, ako je to izvedivo, te ih ažurirati u mjeri u kojoj je to moguće i primjereno.

2. Informacije iz stavka 1. obuhvaćaju sve poticaje dostupne ulagateljima, među ostalim financijske poticaje, porezne poticaje i prijenose u naravi, uključujući nefinancijske poticaje.
3. Informacije iz stavka 1. uključuju sljedeće elemente:
 - (a) pravnu osnovu poticaja;
 - (b) oblik poticaja;
 - (c) zahtjeve o prihvatljivosti poticaja;
 - (d) postupak podnošenja zahtjeva za poticaj, uključujući potrebne obrasce i dokumente; i
 - (e) podatke za kontakt nadležnog tijela.

ČLANAK 11.

Veze s gospodarstvom zemlje domaćina

Svaka se stranka potiče da ulagateljima i osobama koje žele ulagati stavi na raspolaganje informacije o domaćim dobavljačima radi jačanja veza s lokalnim gospodarstvom, povećanja konkurentnosti domaćih dobavljača i većeg doprinosa ulaganja održivom razvoju.

ČLANAK 12.

Otkrivanje povjerljivih informacija

Ničim u ovom Sporazumu ne zahtijeva se od stranke da pruži povjerljive informacije čijim bi se otkrivanjem onemogućilo izvršavanje zakonodavstva ili koje bi na drugi način bilo protivno javnom interesu ili bi dovelo u pitanje legitimne poslovne interese određenih javnih ili privatnih poduzeća.

POGLAVLJE III.

RACIONALIZACIJA POSTUPAKA IZDAVANJA ODOBRENJA

ČLANAK 13.

Područje primjene

Ovo poglavlje primjenjuje se na mjere stranaka povezane s odobrenjem ulaganja.

ČLANAK 14.

Podnošenje zahtjeva

Svaka stranka, u mjeri u kojoj je to izvedivo, izbjegava od podnositelja zahtjeva zahtijevati da se obrati više od jednom nadležnom tijelu za svaki zahtjev za odobrenje. Ako je djelatnost za koju se traži odobrenje u nadležnosti više nadležnih tijela, može se zahtijevati više zahtjeva za odobrenje.

ČLANAK 15.

Vremenski okviri za podnošenje zahtjeva

Ako stranka zahtijeva odobrenje, ona osigurava da njezina nadležna tijela, u mjeri u kojoj je to izvedivo, dopuste podnošenje zahtjeva u bilo kojem trenutku tijekom godine. Ako postoji određeni vremenski okvir za podnošenje zahtjeva za odobrenje, stranka osigurava da nadležna tijela dopuste razuman rok za podnošenje zahtjeva.

ČLANAK 16.

Elektronički zahtjevi i prihvaćanje preslika

Ako stranka zahtijeva odobrenje, ona osigurava da njezina nadležna tijela:

- (a) u mjeri u kojoj je to moguće prihvaćaju zahtjeve u elektroničkom obliku; i
- (b) umjesto izvornih dokumenata prihvaćaju preslike dokumenata ovjerene u skladu s pravom stranke, osim ako nadležna tijela zahtijevaju izvorne dokumente radi zaštite cjelovitosti postupka izdavanja odobrenja.

ČLANAK 17.

Obrada zahtjeva

1. Ako stranka zahtijeva odobrenje, ona osigurava da njezina nadležna tijela:
 - (a) u mjeri u kojoj je to izvedivo, navedu okvirne rokove za obradu zahtjeva;
 - (b) podnositelju zahtjeva bez nepotrebne odgode dostave informacije o statusu zahtjeva ako on to zatraži;

- (c) u mjeri u kojoj je to izvedivo i bez nepotrebne odgode utvrde potpunost zahtjeva za obradu u skladu sa zakonima i drugim propisima stranke;
- (d) ako zahtjev smatraju potpunim za potrebe obrade u skladu sa zakonima i drugim propisima stranke¹, u razumnom roku nakon podnošenja zahtjeva osiguravaju:
 - i. da obrada zahtjeva bude dovršena; i
 - ii. da podnositelj zahtjeva bude obaviješten o odluci o njegovu zahtjevu u mjeri u kojoj je to moguće u pisanom obliku²;
- (e) ako zahtjev smatraju nepotpunim za potrebe obrade u skladu sa zakonima i drugim propisima stranke, u razumnom roku i u mjeri u kojoj je to izvedivo:
 - i. obavijeste podnositelja zahtjeva da je zahtjev nepotpun;
 - ii. ako podnositelj zahtjeva to zatraži, navedu dodatne informacije koje su potrebne za dopunu zahtjeva ili na drugi način ukažu na razloge zbog kojih se zahtjev smatra nepotpunim; i

¹ Kako bi se zahtjev smatrao „potpunim za potrebe obrade”, nadležna tijela mogu zahtijevati da se sve informacije dostave u određenom obliku.

² Nadležna tijela mogu ispuniti zahtjev iz podtočke ii. tako da podnositelja zahtjeva unaprijed obavijeste pisanim putem, među ostalim putem objavljivanja mjere, o tome da izostanak odgovora nakon isteka određenog razdoblja od dana podnošenja zahtjeva znači prihvatanje zahtjeva. Izraz „u pisanom obliku” tumači se tako da uključuje elektronički oblik.

iii. podnositelju zahtjeva pruže mogućnost da dostavi dodatne informacije potrebne za dopunu zahtjeva¹;

ako nijedna od mjera iz podtočaka i., ii. i iii. nije izvediva i ako je zahtjev odbijen zbog nepotpunosti, nadležna tijela podnositelja zahtjeva o tome obavješćuju u razumnom roku; i

(f) ako je zahtjev odbijen, obavješćuju podnositelja zahtjeva, bilo na vlastitu inicijativu ili ako to zatraži podnositelj zahtjeva, o razlozima odbijanja i roku za podnošenje žalbe i, ako je to primjenjivo, o postupcima za ponovno podnošenje zahtjeva; podnositelju zahtjeva ne smije se onemogućiti podnošenje drugog zahtjeva samo na temelju prethodno odbijenog zahtjeva.

2. Svaka stranka osigurava da njezina nadležna tijela izdaju odobrenje čim se na temelju odgovarajućeg razmatranja utvrdi da podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete za njegovo dobivanje.

3. Svaka stranka osigurava da odobrenje nakon izdavanja stupi na snagu bez nepotrebne odgode, podložno primjenjivim uvjetima².

¹ Takva „mogućnost” ne zahtijeva da nadležno tijelo produži rokove.

² Nadležna tijela nisu odgovorna za kašnjenja zbog razloga koji nisu u njihovoj nadležnosti.

ČLANAK 18.

Pristojbe

1. Svaka stranka za sve gospodarske djelatnosti, osim financijskih usluga, osigurava da pristojbe za odobrenje koje naplaćuju njezina nadležna tijela budu razumne i transparentne te da same po sebi ne ograničavaju ulaganje.
2. U pogledu pristojbi koje naplaćuju za odobrenje u području financijskih usluga, svaka stranka osigurava da njezina nadležna tijela podnositeljima zahtjeva dostave popis pristojbi ili informacije o tome kako se utvrđuju iznosi pristojbi te da pristojbe ne upotrebljavaju kao sredstvo izbjegavanja preuzetih obveza stranke.
3. Pristojbe za odobrenje ne uključuju pristojbe za iskorištavanje prirodnih resursa, plaćanja za dražbe, natječaje ili druga nediskriminirajuća sredstva za dodjelu koncesija ili obvezne doprinose za pružanje univerzalne usluge.
4. Osim u hitnim okolnostima, svaka stranka ostavlja odgovarajući rok između objave i stupanja na snagu novih ili izmijenjenih pristojbi i naknada povezanih s postupcima odobrenja za ulaganje ili između objave informacija koje omogućuju ulagateljima da razumiju izračun tih pristojbi i naknada i njihova stupanja na snagu. Te se pristojbe i naknade ne primjenjuju dok se ne objave te informacije.
5. Svaka stranka, u mjeri u kojoj je to izvedivo, donosi ili zadržava postupke kojima se odobrava mogućnost elektroničkog plaćanja pristojbi i naknada koje relevantna nadležna tijela naplaćuju za odobrenje ulaganja.

ČLANAK 19.

Objektivnost, nepristranost i neovisnost

Ako stranka donese ili zadrži mjeru koja se odnosi na odobrenje, ona osigurava da predmetno nadležno tijelo obradi zahtjev, donese i provede svoje odluke objektivno i nepristrano te na način neovisan o neprimjerenom utjecaju bilo koje osobe koja obavlja gospodarsku djelatnost za koju je potrebno odobrenje.

ČLANAK 20.

Objavljivanje i dostupne informacije

1. Ako stranka zahtijeva odobrenje, ona odmah objavljuje informacije koje su ulagateljima ili osobama koje žele ulagati potrebne kako bi ispunili zahtjeve i tehničke standarde te prošli postupke za dobivanje, zadržavanje, izmjenu ili produljenje tog odobrenja¹. Te informacije uključuju sljedeće, ako postoji:

(a) zahtjeve i postupke za izdavanje dozvola i kvalifikacije;

¹ Stranke mogu izdati odobrenja bez ispunjavanja uvjeta iz ovog članka u nekom od sljedećih slučajeva povezanih s ugljikovodicima:

- (a) zona je bila predmet prethodnog postupka u skladu s ovim člankom koji nije doveo do izdavanja odobrenja;
- (b) zona je trajno dostupna za istraživanje ili proizvodnju; ili
- (c) došlo je do odustajanja od izdanog odobrenja prije datuma isteka.

- (b) podatke za kontakt relevantnih nadležnih tijela;
 - (c) pristojbe za odobrenje;
 - (d) primjenjive tehničke standarde;
 - (e) žalbene postupke ili postupke preispitivanja odluka o zahtjevima;
 - (f) postupke za praćenje ili izvršavanje usklađenosti s uvjetima dozvola ili kvalifikacija;
 - (g) mogućnosti za uključivanje javnosti, primjerice putem rasprava ili iznošenja primjedbi; i
 - (h) okvirne rokove za obradu zahtjeva.
2. Svaku se stranku potiče da elektroničke publikacije objedini na jednom portalu.

ČLANAK 21.

Osmišljavanje mjera

Ako stranka donosi ili zadržava mjere koje se odnose na odobrenja, ona osigurava:

- (a) da se te mjere temelje na jasnim, objektivnim i transparentnim kriterijima, koji mogu uključivati nadležnost i sposobnost obavljanja odobrene gospodarske djelatnosti, među ostalim u skladu s regulatornim zahtjevima stranke kao što su zdravstveni i okolišni zahtjevi, pri čemu se podrazumijeva da nadležna tijela mogu ocijeniti važnost koju treba pridati svakom kriteriju;
- (b) da su postupci nepristrani, lako dostupni svim podnositeljima zahtjeva i primjereni kako bi podnositeljima zahtjeva omogućili da dokažu da ispunjavaju zahtjeve; i
- (c) da postupci sami po sebi neopravdano ne sprečavaju ispunjavanje zahtjeva.

POGLAVLJE IV.

SREDIŠNJICE I UKLJUČIVANJE DIONIKA

ČLANAK 22.

Središnjice za olakšavanje ulaganja

1. Svaka stranka, na način koji je u skladu s njezinim pravnim sustavom, zadržava ili uspostavlja odgovarajuće središnjice za olakšavanje ulaganja koje služe kao prve kontaktne točke za ulagatelje u vezi s mjerama koje utječu na ulaganje.
2. Svaka stranka osigurava da središnjice za olakšavanje ulaganja odgovaraju na upite uladatelja i središnjica za olakšavanje ulaganja koje je osnovala druga stranka u skladu s ovim člankom radi doprinosa djelotvornoj primjeni ovog Sporazuma.
3. Ako ne može odgovoriti na upit iz stavka 2., središnjica za olakšavanje ulaganja nastoji pružiti podnositelju upita potrebnu pomoć kako bi dobio relevantne informacije.
4. Svaka stranka omogućuje da se upiti i informacije iz ovog članka mogu dostaviti u elektroničkom obliku.

5. Informacije dostavljene na temelju ovog članka ne dovode u pitanje usklađenost mjere s ovim Sporazumom.

ČLANAK 23.

Mehanizmi za rješavanje problema

1. Svaka stranka nastoji uspostaviti ili zadržati odgovarajuće mehanizme za rješavanje problema ulagatelja ili osoba koje žele ulagati, a koji mogu proizaći iz primjene neke mjere opće primjene obuhvaćene ovim Sporazumom.

2. Mehanizmi iz stavka 1. moraju biti lako dostupni, među ostalim mikropoduzećima i MSP-ovima, vremenski ograničeni i transparentni. Njima se ne dovode u pitanje žalbeni postupci ili postupci preispitivanja koje stranke uspostavljaju ili zadržavaju ili mehanizam za rješavanje sporova uspostavljen na temelju poglavlja VI. ovog Sporazuma.

ČLANAK 24.

Domaća međuagencijska koordinacija

1. Stranke priznaju važnost uske domaće koordinacije tijela i agencija odgovornih za regulaciju i provedbu mjera i postupaka povezanih s ulaganjem kao načina olakšavanja, privlačenja, zadržavanja i proširenja ulaganja.

2. Svaka stranka nastoji uspostaviti ili zadržati mehanizme za koordinaciju aktivnosti radi:
 - (a) olakšavanja ulaganja;
 - (b) poticanja regulatorne dosljednosti i predvidljivosti državnih mjera i postupaka; i
 - (c) promicanja dosljednosti središnjih, regionalnih i lokalnih mjera i postupaka povezanih s ulaganjem.
3. Kako bi se olakšala zadaća koordinacije, svaka se stranka potiče da imenuje glavnu agenciju na način koji je u skladu s njezinim pravnim sustavom.

ČLANAK 25.

Regulatorna dosljednost i procjene učinka

1. Stranke priznaju važnost djelotvornog, dosljednog, transparentnog i predvidljivog regulatornog okvira za ulaganje.
2. Svaka se stranka potiče da u skladu sa svojim pravilima i postupcima provodi procjenu učinka glavnih¹ mjera opće primjene koje priprema, a koje pripadaju području primjene ovog Sporazuma.

¹ Svaka stranka može utvrditi koje su „glavne” mjere opće primjene za potrebe ovog Sporazuma.

3. Stranke priznaju da bi se pri provedbi procjena učinka iz stavka 2. trebao uzeti u obzir potencijalan učinak predloženih mjera na mikropoduzeća i MSP-ove te na održivi razvoj.

ČLANAK 26.

Savjetovanje s dionicima i periodična preispitivanja

1. Svaka se stranka potiče da preispituje, u intervalima koje smatra primjerenima, svoje mjere opće primjene obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje utječu na ulaganje, kako bi utvrdila bi li određene mjere koje je provela trebalo izmijeniti, racionalizirati, proširiti ili ukinuti kako bi se okvirom stranke za ulaganja djelotvornije ostvarili ciljevi njezine politike i uzele u obzir posebne potrebe mikropoduzeća i MSP-ova.
2. Svaka se stranka potiče da periodično preispita svoje pristojbe i naknade za odobrenje kako bi smanjila njihov broj i raznovrsnost.
3. Svaka se stranka potiče da pri preispitivanju uzme u obzir povratne informacije dionikâ i upotrijebi relevantne međunarodne pokazatelje uspješnosti.
4. Stranke se pozivaju da u okviru Odbora za olakšavanje ulaganja iz članka 43. dijele svoja iskustva u provedbi periodičnih preispitivanja i preporuke politika koje iz njih proizlaze.

ČLANAK 27.

Neprimjena rješavanja sporova

Poglavlje VI. ne primjenjuje se na članke 24., 25. i 26.

POGLAVLJE V.

ULAGANJE I ODRŽIVI RAZVOJ

ČLANAK 28.

Ciljevi

1. Stranke uviđaju da održivi razvoj obuhvaća gospodarski razvoj, društveni razvoj i zaštitu okoliša, pri čemu su sva tri elementa međuovisna i uzajamno se jačaju, te potvrđuju svoju predanost olakšavanju ulaganja na način koji doprinosi cilju održivog razvoja.
2. Cilj je ovog poglavlja poboljšati integraciju održivog razvoja, osobito njegovih radnih i okolišnih dimenzija, u ulagački odnos stranaka na način koji doprinosi ostvarenju ciljeva održivog razvoja iz Programa UN-a do 2030.

ČLANAK 29.

Pravo na regulaciju i razine zaštite

1. Stranke priznaju pravo svake stranke da utvrđuje svoje politike i prioritete održivog razvoja, uspostavlja razine domaće zaštite okoliša i rada koje smatra primjerenima te donosi ili mijenja svoje relevantne zakone i politike. Te razine zaštite, zakoni i politike moraju biti u skladu s obvezama svake stranke na temelju međunarodno priznatih standarda i sporazumâ iz ovog poglavlja.
2. Svaka stranka nastoji da se njezinim relevantnim propisima i politikama postižu i potiču visoke razine zaštite okoliša i rada te nastoji poboljšati te razine, zakone i politike.
3. Stranka ne oslabljuje niti smanjuje razine zaštite koje pružaju njezini propisi o zaštiti okoliša ili radu radi poticanja ulaganja.
4. Stranka se ne odriče svojih propisa o zaštiti okoliša ili radu niti na drugi način odstupa od njih niti nudi takvo odricanje ili odstupanje radi poticanja ulaganja.
5. Stranka ne propušta djelotvorno provoditi svoje propise o zaštiti okoliša ili radu kontinuiranim ili ponavljajućim djelovanjem ili nedjelovanjem radi poticanja ulaganja.

6. Stranke ne primjenjuju svoje propise o zaštiti okoliša ili radu na način koji bi predstavljao sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije ili prikriveno ograničavanje međunarodnog ulaganja.

ČLANAK 30.

Multilateralni radni standardi i sporazumi

1. Stranke potvrđuju svoju predanost promicanju razvoja ulaganja na način kojim se potiče dostojanstven rad za sve, kako je navedeno u Deklaraciji Međunarodne organizacije rada (dalje u tekstu „MOR”) o socijalnoj pravdi za pravednu globalizaciju, koju je Međunarodna konferencija rada donijela u Ženevi 10. lipnja 2008. (dalje u tekstu „Deklaracija MOR-a o socijalnoj pravdi za pravednu globalizaciju iz 2008.”).

2. U skladu sa Statutom MOR-a i Deklaracijom MOR-a o temeljnim načelima i pravima na radu i njenom dopunom, koju je u Ženevi 18. lipnja 1998. donijela Međunarodna konferencija rada, svaka stranka na svojem području, među ostalim u „zonama proizvodnje za izvoz” i drugim „posebnim gospodarskim zonama”, poštuje, promiče i djelotvorno provodi osnovne međunarodno priznate radne standarde kako su definirani u temeljnim konvencijama MOR-a te djelotvorno provodi druge konvencije MOR-a koje su države članice Unije i Angola ratificirale.

3. Svaka stranka u skladu sa svojom obvezom poboljšanja doprinosa ulaganja cilju održivog razvoja, među ostalim njegovim radnim aspektima, promiče investicijske politike koje pridonose ostvarenju ciljeva Programa za dostojanstven rad, u skladu s Deklaracijom MOR-a o socijalnoj pravdi za pravednu globalizaciju iz 2008. i Deklaracije MOR-a povodom njene stote obljetnice o budućnosti rada, koju je u Ženevi 21. lipnja 2019. donijela Međunarodna konferencija rada.
4. Svaka stranka uspostavlja, ako to već nije učinila, i zadržava djelotvoran sustav inspekcije rada za sve gospodarske sektore, među ostalim za poljoprivredu i rudarske djelatnosti.
5. Stranke zajednički jačaju suradnju na ulagačkim aspektima politika i mjera u području rada, i to, ovisno o slučaju, bilateralno, regionalno i u okviru međunarodnih foruma, među ostalim i u okviru MOR-a.

ČLANAK 31.

Multilateralno upravljanje i sporazumi u području okoliša

1. Stranke prepoznaju važnost Skupštine Ujedinjenih naroda za okoliš (dalje u tekstu „UNEA”) Programa Ujedinjenih naroda za zaštitu okoliša (dalje u tekstu „UNEP”) te multilateralnog upravljanja okolišem i multilateralnih sporazuma u području okoliša kao odgovora međunarodne zajednice na globalne ili regionalne izazove u području okoliša i naglašavaju potrebu jačanja međusobnog nadopunjavanja investicijskih i okolišnih politika.

2. Svaka stranka djelotvorno provodi multilateralne sporazume u području okoliša te protokole i izmjene koje je ratificirala. Stranke potvrđuju svoju predanost promicanju razvoja ulaganja na način koji omogućuje visoku razinu zaštite okoliša.

3. Stranke surađuju u cilju jačanja suradnje na ulagačkim aspektima politika i mjera u području okoliša, i to, ovisno o slučaju, bilateralno, regionalno i u okviru međunarodnih foruma, među ostalim u okviru Političkog foruma UN-a na visokoj razini o održivom razvoju, UNEP-a, UNEA-e, multilateralnih sporazuma u području okoliša ili Svjetske trgovinske organizacije (dalje u tekstu „WTO”).

ČLANAK 32.

Ulaganje i klimatske promjene

1. Stranke prepoznaju važnost poduzimanja hitnih mjera za borbu protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica te ulogu ulaganja u postizanju tog cilja, u skladu s Okvirnom konvencijom Ujedinjenih naroda o promjeni klime sastavljenom u New Yorku 9. svibnja 1992. (dalje u tekstu „UNFCCC”), svrhama i ciljevima Pariškog sporazuma u okviru Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime, koja je sastavljena u Parizu 12. prosinca 2015. (dalje u tekstu „Pariški sporazum”), te drugim multilateralnim sporazumima u području okoliša i multilateralnim instrumentima u području klimatskih promjena.

2. Svaka stranka:

- (a) djelotvorno provodi UNFCCC i Pariški sporazum, uključujući obveze u pogledu nacionalno utvrđenih doprinosa; i
- (b) promiče uzajamno nadopunjavanje politika i mjera u području ulaganja i okoliša te tako doprinosi prelasku na gospodarstvo s niskom razinom emisija stakleničkih plinova i učinkovitim iskorištavanjem resursa te na razvoj otporan na klimatske promjene.

3. Stranke zajednički jačaju suradnju u ulagačkim aspektima politika i mjera u području klimatskih promjena, i to, ovisno o slučaju, bilateralno, regionalno i u okviru međunarodnih foruma, uključujući UNFCCC, WTO, Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski sloj, sastavljen 16. rujna 1987. u Montrealu, i Međunarodnu pomorsku organizaciju.

ČLANAK 33.

Ulaganja koja doprinose održivom razvoju

1. U skladu sa svojom obvezom poboljšanja doprinosa ulaganja cilju održivog razvoja, stranke olakšavaju i potiču ulaganja u održivu proizvodnju i potrošnju, robu i usluge povezane s okolišem te ulaganja relevantna za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama.

2. Stranke prepoznaju važnost očuvanja i održive upotrebe bioraznolikosti te ulogu ulaganja u ostvarivanju tih ciljeva, u skladu s Konvencijom o biološkoj raznolikosti, sastavljenom u Rio de Janeiru 5. lipnja 1992. (dalje u tekstu „CBD”), i njezinim protokolima, Konvencijom o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka, sastavljenom u Washingtonu 3. ožujka 1973. (dalje u tekstu „CITES”), drugim relevantnim multilateralnim sporazumima u području okoliša kojih su stranka i odlukama donesenima na temelju njih.
3. Svaka stranka olakšava ulaganja za održivu upotrebu bioloških resursa i očuvanje raznolikosti te poduzima mjere za očuvanje bioraznolikosti ako je bioraznolikost izložena pritiscima povezanim s ulaganjima.
4. Stranke zajednički jačaju suradnju na ulagačkim aspektima mjera i politika u području bioraznolikosti i to, ovisno o slučaju, bilateralno, regionalno i u okviru međunarodnih foruma, među ostalim i u okviru CBD-a i CITES-a.
5. Stranke prepoznaju važnost održivog gospodarenja šumama i ulogu ulaganja u ostvarivanju tog cilja. U skladu s tim svaka stranka olakšava ulaganja na način koji je dosljedan s očuvanjem šuma i održivim gospodarenjem šumama.
6. Stranke prepoznaju važnost očuvanja morskih bioloških resursa i ekosustava te održivog upravljanja njima kao i ulogu ulaganja u ostvarivanju tih ciljeva. U skladu s tim svaka stranka olakšava ulaganja na način koji je dosljedan s očuvanjem morskih bioloških resursa i ekosustava te održivim upravljanjem njima.

ČLANAK 34.

Društveno odgovorno poslovanje i odgovorno poslovno ponašanje

1. Stranke prepoznaju važnost toga da ulagatelji provode dubinsku analizu kako bi utvrdili i pronašli rješenja za štetne učinke, kao što su učinci na zaštitu okoliša ili uvjete rada, u svojem poslovanju, lancima opskrbe i drugim poslovnim odnosima.
2. Stranke promiču društveno odgovorno poslovanje i odgovorne poslovne prakse kod poduzeća i ulagatelja radi doprinosa održivom razvoju i odgovornom ulaganju.
3. Stranke podupiru širenje i upotrebu relevantnih međunarodno dogovorenih instrumenata koje priznaju ili podržavaju, kao što su Vodeća načela Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima, Globalni sporazum Ujedinjenih naroda, Trostrana deklaracija MOR-a o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku te Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća iz 2011. i povezane smjernice o dubinskoj analizi.
4. Stranke razmjenjuju informacije i najbolje prakse povezane s pitanjima obuhvaćenima ovim člankom, među ostalim u vezi s mogućim načinima poticanja primjene društveno odgovornog poslovanja, odgovornih praksi i izvješćivanja kod poduzeća i ulagatelja, u okviru Odbora za olakšavanje ulaganja. Odbor u tu svrhu održava bliski kontakt s relevantnim međunarodnim organizacijama koje su aktivne u području društveno odgovornog poslovanja ili odgovornog poslovnog ponašanja.

ČLANAK 35.

Ulaganje i rodna ravnopravnost

1. Stranke prepoznaju da uključive investicijske politike mogu pridonijeti jačanju ekonomskog osnaživanja žena i rodne ravnopravnosti u skladu s 5. ciljem održivog razvoja Programa UN-a do 2030. Stranke priznaju važan doprinos žena gospodarskom rastu njihovim sudjelovanjem u gospodarskim djelatnostima, uključujući ulaganje. Stranke naglašavaju svoju namjeru da provedu ovaj Sporazum na način kojim se promiče i jača rodna ravnopravnost.
2. Stranke bilateralno i u okviru relevantnih foruma, prema potrebi, rade na jačanju svoje suradnje u ulagačkim aspektima politika i mjera u području rodne ravnopravnosti, što uključuje aktivnosti osmišljene kako bi poboljšale kapacitete i uvjete pod kojima se ženama, među ostalim radnicama, poslovnim ženama i poduzetnicama, omogućuje pristup mogućnostima stvorenima ovim Sporazumom i njihovo iskorištavanje.

POGLAVLJE VI.

IZBJEGAVANJE I RJEŠAVANJE SPOROVA

ČLANAK 36.

Savjetovanje

1. Stranke nastoje svaki međusobni spor o tumačenju i primjeni ovog Sporazuma, osim ako je drukčije predviđeno ovim Sporazumom, riješiti tako da započnu savjetovanje u dobroj vjeri radi postizanja sporazumnog rješenja.
2. Stranka traži savjetovanje slanjem pisanog zahtjeva drugoj stranci u kojem navodi sporne mjere i obveze iz ovog Sporazuma za koje smatra da druga stranka nije provela ili ispunila.
3. Stranka kojoj je upućen zahtjev za savjetovanje mora na taj zahtjev odgovoriti u roku od 10 dana od datuma dostave zahtjeva.

Ako se stranke ne dogovore drukčije, savjetovanje se održava najkasnije 30 dana od datuma dostave zahtjeva, i to na području stranke kojoj je upućen zahtjev.

4. Za vrijeme savjetovanja svaka stranka pruža dostatne činjenične informacije kako bi se omogućilo cjelovito ispitivanje načina na koji je predmetna mjera mogla predstavljati kršenje relevantne obveze iz ovog Sporazuma.

Svaka stranka nastoji osigurati sudjelovanje svojih nadležnih državnih tijela koja su stručna za predmet savjetovanja.

5. Stranke u okviru savjetovanja o pitanjima povezanim s multilateralnim sporazumima u području okoliša ili u području rada ili instrumentima iz ovog Sporazuma uzimaju u obzir informacije MOR-a ili relevantnih tijela ili organizacija osnovanih u okviru multilateralnih sporazuma u području okoliša kako bi se promicala dosljednost rada stranaka i tih tijela ili organizacija. Stranke se prema potrebi savjetuju s tim tijelima ili organizacijama ili drugim stručnjacima ili tijelima koje smatraju prikladnima.

6. Svaka stranka prema potrebi može zatražiti stajalište civilnog društva kako je navedeno u članku 46.

7. Savjetovanja, a posebno sve informacije koje se otkriju i stajališta koja stranke zauzmu za vrijeme savjetovanja, povjerljive su prirode.

ČLANAK 37.

Sporazumna rješenja

1. Stranke mogu u bilo kojem trenutku postići sporazumno rješenje u pogledu bilo kojeg spora iz članka 36.
2. Svaka stranka donosi mjere potrebne za provedbu sporazumnog rješenja. Ako ih nije moguće odmah provesti, stranke se dogovaraju o razumnom roku provedbe.
3. Najkasnije prije isteka dogovorenog roka iz stavka 2. stranka koja provodi mjeru u pisanom obliku izvješćuje drugu stranku o svim mjerama koje je donijela radi provedbe sporazumnog rješenja.
4. Ako stranke ne postignu sporazumno rješenje unutar 120 dana od datuma zahtjeva za savjetovanje ili ako se sporazumno rješenje ne provede u roku iz stavka 2., stranka koja je zatražila savjetovanje na temelju članka 36. može zatražiti arbitražu između država radi rješavanja spora. Stranka kojoj je upućen zahtjev za arbitražu mora prihvatiti ili odbiti taj zahtjev u roku od 30 dana od datuma zahtjeva. Ako stranka ne odgovori, smatra se da je zahtjev odbijen.

ČLANAK 38.

Arbitraža

1. Stranke se nastoje dogovoriti o sastavu arbitražnog vijeća. Ako se dogovor ne postigne u roku od 30 dana od prihvaćanja zahtjeva za arbitražu na temelju članka 37. stavka 4., svaka stranka imenuje arbitra u roku od dodatnih 30 dana.

Arbitri koje su stranke imenovale zajedno imenuju predsjednika vijeća, koji ne smije imati državljanstvo ijedne stranke.

2. Arbitražno vijeće objektivno ocjenjuje pitanje koje rješava. Osim ako se stranke dogovore drukčije, arbitražno vijeće utvrđuje primjenjivi poslovnik.

3. Ako arbitražno vijeće zaključi da predmetna mjera nije u skladu s odredbama ovog poglavlja, stranka protiv koje je podnesena pritužba poduzima sve potrebne mjere da se odmah uskladi s tim odredbama.

4. Ako je stranka kojoj je upućen zahtjev za arbitražu odbila taj zahtjev ili u slučaju neusklađenosti s izvješćem vijeća, stranka koja je zatražila arbitražu može donijeti mjere koje pripadaju području primjene ovog Sporazuma i koje su proporcionalne kršenju predmetnih obveza.

ČLANAK 39.

Transparentnost

Svaka stranka odmah javno objavljuje:

- (a) zahtjev za savjetovanje na temelju članka 36.;
- (b) sporazumno rješenje na temelju članka 37.; i
- (c) mjere na temelju članka 38.

ČLANAK 40.

Rokovi

1. Ako nije drukčije navedeno, svi rokovi utvrđeni u ovom poglavlju računaju se u kalendarskim danima od dana koji slijedi nakon radnje na koju se odnose.
2. Stranke mogu sporazumno izmijeniti sve rokove utvrđene u ovom poglavlju.

ČLANAK 41.

Postupak posredovanja

1. Stranka u svakom trenutku može zatražiti pokretanje postupka posredovanja s obzirom na neku mjeru druge stranke za koju smatra da negativno utječe na međusobna ulaganja.
2. Postupak posredovanja može započeti samo uz obostranu suglasnost stranaka kako bi se proučila sporazumna rješenja i razmotrili svi savjeti i predložena rješenja posrednika kojeg su imenovale stranke.
3. Stranke nastoje pronaći sporazumno rješenje u roku od 60 dana od datuma imenovanja posrednika.
4. Ako se stranke ne dogovore drukčije, svi su koraci postupka posredovanja povjerljivi, među ostalim svi savjeti ili sva predložena rješenja. Stranka može javnosti otkriti da je posredovanje u tijeku.
5. Postupkom posredovanja ne dovode se u pitanje prava i obveze stranaka iz članaka 36. i 38. ili u okviru postupaka rješavanja sporova na temelju nekog drugog sporazuma.

POGLAVLJE VII.

SURADNJA I INSTITUCIONALNE ODREDBE

ČLANAK 42.

Tehnička pomoć i jačanje kapaciteta za olakšavanje ulaganja

1. Stranke prepoznaju važnost tehničke pomoći i jačanja kapaciteta te se obvezuju surađivati na jačanju ulagačke klime u Angoli i podupiranju provedbe ovog Sporazuma.
2. Te se aktivnosti provode u okviru pravila i relevantnih postupaka razvojne suradnje i instrumenata Europske unije.
3. Zahtjevi za pomoć trebali bi se temeljiti na utvrđenim potrebama i u skladu s reformama za olakšavanje domaćih ulaganja. Pomoć je podložna zajednički dogovorenim uvjetima.
4. Stranke u okviru Odbora za olakšavanje ulaganja:
 - (a) razmjenjuju informacije i preispitaju napredak u vezi s tehničkom pomoći te potporom za jačanje kapaciteta radi provedbe ovog Sporazuma; i
 - (b) utvrđuju potrebe za tehničkom pomoći i jačanjem kapaciteta.

ČLANAK 43.

Odbor za olakšavanje ulaganja

1. Kako bi se postigla ispravna i djelotvorna provedba ovog Sporazuma, stranke osnivaju Odbor za olakšavanje ulaganja koji se sastoji od predstavnika obje stranaka.
2. Odbor za olakšavanje ulaganja održava prvi sastanak najkasnije šest mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma. Osim ako se predstavnici stranaka dogovore drukčije, Odbor za olakšavanje ulaganja nakon toga se sastaje jedanput godišnje ili bez nepotrebne odgode na zahtjev bilo koje stranke.
3. Sastanci Odbora za olakšavanje ulaganja održavaju se naizmjenice u Uniji i Angoli, osim ako se predstavnici stranaka dogovore drukčije. Sastanak Odbora za olakšavanje ulaganja održava se osobno ili drugim odgovarajućim sredstvima komunikacije o kojima se dogovore predstavnici stranaka.
4. Odborom za olakšavanje ulaganja supredsjedaju, za Angolu, ministar gospodarstva i planiranja i ministar trgovine i industrije te, za Uniju, član Europske komisije nadležan za trgovinu, ili osobe koje oni odrede.

ČLANAK 44.

Funkcije Odbora za olakšavanje ulaganja

1. Odbor za olakšavanje ulaganja:
 - (a) razmatra načine daljnjeg jačanja ulagačkih odnosa između stranaka;
 - (b) nadzire i olakšava provedbu i primjenu ovog Sporazuma te promiče njegove opće ciljeve;
 - (c) traži odgovarajuće načine i metode sprečavanja ili rješavanja problema koji bi mogli nastati u područjima obuhvaćenim ovim Sporazumom odnosno rješavanja sporova koji bi mogli nastati u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma;
 - (d) razmatra sva druga pitanja od interesa povezana s područjem obuhvaćenim ovim Sporazumom u skladu s dogovorom predstavnika stranaka;
 - (e) razmatra tekuće upite kako je utvrđeno u članku 22. i zahtjeve za administrativnu pomoć; i
 - (f) raspravlja o mogućim poboljšanjima ovog Sporazuma, posebice s obzirom na iskustva i događanja na drugim međunarodnim forumima i u okviru drugih sporazuma koje stranke sklope.

2. Odbor za olakšavanje ulaganja na prvom sastanku donosi vlastiti poslovnik.

ČLANAK 45.

Odluke i preporuke Odbora za olakšavanje ulaganja

1. Kako bi se ostvarili ciljevi ovog Sporazuma, Odbor za olakšavanje ulaganja ima ovlast donositi odluke ako je to predviđeno ovim Sporazumom. Te odluke obvezujuće su za stranke. Stranke donose mjere potrebne za provedbu tih odluka.
2. Kako bi se ostvarili ciljevi ovog Sporazuma, Odbor za olakšavanje ulaganja može donijeti odgovarajuće preporuke o svim pitanjima obuhvaćenima ovim Sporazumom.
3. Odbor za olakšavanje ulaganja odluke i preporuke donosi konsenzusom.

ČLANAK 46.

Dijalog s civilnim društvom

1. Stranke organiziraju dijalog s civilnim društvom (dalje u tekstu „dijalog”) radi rasprave o provedbi ovog Sporazuma.
2. U dijalogu stranke promiču uravnoteženu zastupljenost relevantnih dionika, uključujući nevladine organizacije, poslovne organizacije i organizacije poslodavaca te sindikate, koji djeluju u područjima gospodarstva, održivog razvoja, socijalnih pitanja, okoliša i drugima.
3. Dijalog se održava jednom godišnje u kombinaciji sa sastankom Odbora za olakšavanje ulaganja, osim ako se stranke dogovore drukčije.
4. Stranke za potrebe dijaloga dostavljaju informacije o provedbi ovog Sporazuma.

Stajališta i mišljenja koja se izraze za vrijeme dijaloga mogu se dostaviti Odboru za olakšavanje ulaganja i javno objaviti.

5. Stranke prema potrebi mogu odlučiti organizirati dijalog putem postojećih mehanizama za uključivanje civilnog društva koje su uspostavile.

POGLAVLJE VIII.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 47.

Opće iznimke

Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se u smislu da sprečava bilo koju stranku u donošenju ili provedbi mjera koje su:

- (a) potrebne radi zaštite javne sigurnosti ili javnog morala ili održavanja javnog reda¹;
- (b) potrebne radi zaštite života ili zdravlja ljudi, životinja ili biljaka;
- (c) potrebne radi osiguravanja usklađenosti s propisima koji nisu neusklađeni s odredbama ovog Sporazuma, uključujući one koje se odnose na:
 - i. sprečavanje prijevarne i zavaravajuće prakse ili rješavanje posljedica povreda ugovora;

¹ Na iznimke povezane s javnom sigurnošću i javnim redom može se pozvati samo ako postoji stvarna i dovoljno ozbiljna prijetnja nekom temeljnom interesu društva.

- ii. zaštitu privatnosti osoba u vezi s obradom i širenjem osobnih podataka i zaštitu povjerljivosti osobnih evidencija i računa;
- iii. sigurnost.

ČLANAK 48.

Iznimke u vezi sa sigurnošću

Ništa se u ovom Sporazumu ne tumači kao da:

- (a) od stranke zahtijeva da dostavi neku informaciju za čije otkrivanje smatra da je u suprotnosti s njezinim bitnim sigurnosnim interesima; ili
- (b) stranku sprečava da poduzme radnje koje smatra potrebnima za zaštitu svojih bitnih sigurnosnih interesa:
 - i. u vezi s proizvodnjom ili trgovinom oružjem, streljivom i vojnom opremom te u vezi s trgovinom i prometom drugom robom i materijalima, uslugama i tehnologijom te gospodarskim djelatnostima koje se obavljaju izravno ili neizravno u svrhe opskrbe vojnih snaga;

- ii. u vezi s materijalima pogodnima za fisiju i fuziju ili materijalima iz kojih se takvi materijali dobivaju; ili
 - iii. poduzetih u vrijeme rata ili drugog izvanrednog stanja u međunarodnim odnosima; ili
- (c) stranku sprečava da poduzme radnje u skladu s njezinim obvezama prema Povelji Ujedinjenih naroda radi održavanja međunarodnog mira i sigurnosti.

ČLANAK 49.

Odnosi sa Sporazumom iz Cotonoua

Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se na način da se stranke sprečava da donesu odgovarajuće mjere na temelju Sporazuma iz Cotonoua.

ČLANAK 50.

Trajanje

Ovaj Sporazum sklapa se na razdoblje od 20 godina te se automatski produljuje za jednako duga i uzastopna razdoblja.

ČLANAK 51.

Prestanak

1. Svaka stranka može u pisanom obliku obavijestiti drugu stranku ovog Sporazuma o svojoj namjeri da okonča ovaj Sporazuma. Obavijest za Uniju šalje se glavnom tajniku Vijeća Europske unije, a obavijest za Angolu Ministarstvu vanjskih poslova, državnom direktoru za međunarodnu suradnju.
2. Prestanak ovog Sporazuma počinje proizvoditi pravne učinke šest mjeseci nakon datuma na koji druga stranka zaprimi obavijest iz stavka 1.

ČLANAK 52.

Teritorijalno područje primjene

1. Ovaj Sporazum primjenjuje se:
 - (a) u pogledu Unije na područja na kojima se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije te pod uvjetima utvrđenima u tim ugovorima; i

(b) u pogledu Angole na područja nad kojima Angola ima suverenost ili suverena prava u skladu s međunarodnim pravom i vlastitim domaćim pravom, uključujući kopneno područje, unutarnje vode, teritorijalno more i zračni prostor iznad njih, te morska područja pokraj teritorijalnog mora, uključujući morsko dno, epikontinentalni pojas i pripadajuće podzemlje.

2. Upućivanja na „područje” ili „državno područje” u ovom Sporazumu tumače se u skladu sa stavkom 1.

3. Podrazumijeva se da upućivanja na međunarodno pravo u ovom članku posebice uključuju Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora, sastavljenu u Montego Bayu 10. prosinca 1982. Ako postoje nedosljednost između domaćeg prava i međunarodnog prava, prevladava međunarodno pravo.

ČLANAK 53.

Izmjene

Stranke se mogu u pisanom obliku dogovoriti o izmjenama ovog Sporazuma. Te izmjene stupaju na snagu u skladu s člankom 57.

ČLANAK 54.

Pristupanje novih država članica Europskoj uniji

1. Unija obavješćuje Angolu o svakom zahtjevu treće zemlje za pristupanje i postanak državom članicom Unije.
2. Unija obavješćuje Angolu o stupanju na snagu svakog sporazuma koji se odnosi na pristupanje treće zemlje Uniji.

ČLANAK 55.

Prava i obveze iz ovog Sporazuma

Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se kao da se osobama dodjeljuju prava ili nameće obveze osim onih koji nastaju između stranaka u skladu s međunarodnim javnim pravom ili kao da se dopušta izravno pozivanje na ovaj Sporazum u domaćim pravnim sustavima stranaka.

ČLANAK 56.

Upućivanja na propise i druge sporazume

1. Ako nije drukčije navedeno, podrazumijeva se da upućivanja na zakone i druge propise stranke uključuju i izmjene tih zakona i drugih propisa.
2. Ako su u ovom Sporazumu upućuje na međunarodne sporazume ili ako su međunarodni sporazumi u cijelosti ili djelomično ugrađeni u ovaj Sporazum, podrazumijeva se da uključuju i izmjene tih sporazuma ili sporazume koji ih nasljeđuju, a koji za obje stranke stupaju na snagu na datum potpisivanja ovog Sporazuma ili nakon tog datuma. Ako se kao posljedica takvih izmjena ili sporazuma koji ih nasljeđuju pojave bilo kakva pitanja u vezi s provedbom ili primjenom odredaba iz ovog Sporazuma, stranke se na zahtjev jedne od stranaka mogu međusobno savjetovati kako bi pronašle obostrano zadovoljavajuće rješenje.

ČLANAK 57.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca koji slijedinakon mjeseca u kojem su stranke razmijenile pisane obavijesti kojima se potvrđuje ispunjenje njihovih odgovarajućih pravnih zahtjeva i okončanje postupaka za stupanje ovog Sporazuma na snagu.

2. Pisane obavijesti iz stavka 1. šalju se Glavnom tajniku Vijeća Europske unije i Ministarstvu vanjskih poslova Angole, državnom direktoru za međunarodnu suradnju.

ČLANAK 58.

Jezici i vjerodostojni tekstovi

Ovaj je Sporazum sastavljen u dva primjerka na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, irskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.

U POTVRDU TOGA niže potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni u tu svrhu, potpisali su ovaj Sporazum.

Sastavljeno u

Za Europsku uniju

Za Republiku Angolu